

Závěrečná zpráva o projektu

Grantový program Karlovarského kraje

Dříve velmi oblíbená odrůda Ontario (září 2011)

Údaje o projektu

název projektu:

Záchranné mapování ovocných stromů Karlovarska

Evidenční číslo smlouvy: D 789/2011

program: Programy ochrany biodiversity

stručný popis projektu - Cíle projektu:

1. Rekonstruovat pravděpodobné složení odrůd v oblasti před 2.sv. válkou.
2. Pokusit se najít odrůdy regionálního původu.
3. Navázat kontakt s místními lidmi a propagovat ochranu starých stromů.

Údaje o organizaci

organizace: EC Meluzína RCAB číslo registrace MV ČR: VSC/1-16504/92R

adresa sídla: Brigádnická 710/2 Ostrov 363 01

statutární zástupce: Ing. Martin Lípa

telefon: +420777086620 **e-mail:** ec.meluzina@volny.cz **www:** www.meluzina.info/

Realizace projektu:

Současný stav řešené problematiky:

Ekologické centrum Meluzína – Regionální centrum Asociace Brontosaura s věnuje problematice starých odrůd zhruba od roku 1999. V průběhu let mimo mapování zanikajících starých sadů a stromořadí, provádělo též akce na jejich záchranu. Jednalo se hlavně o výsadbu nových stromů a dále o ošetření starých stromů s cílem prodloužit jejich životnost. Po celou dobu se systematicky věnujeme fotodokumentaci plodů i stromů.

V současné době probíhá průběžné zveřejňování fotodokumentace a informací o starých odrůdách jabloní, hrušní, třešní a višní na webové databázi Archivní odrůdy.

Databáze je přístupná na odkazu: <http://www.plantsdata.com/Ovoce.aspx> nebo v sekci Ovostránka na www.meluzina.info/

1. Mapování ovocných stromů.

V roce 2011 v Karlovarském kraji panovaly krajně nepříznivé podmínky pro mapování jabloní a hrušní. Díky pozdním – květnovým – mrazům, byla většina stromů bez jediného plodu. K dosažení potřebného počtu vzorků pro určování bylo nutno projezdit zhruba 3-4x větší území než při alespoň průměrné úrodě.

K nejzajímavějším objevům patří několik stromů staré německé odrůdy Hedvábné pozdněkvěté. Jak už sám název napovídá, jedná se o výrazně později kvetoucí jabloň. Kvetení je opožděno o 2-3 týdny a tak dokvétá někdy i počátkem června. Díky tomu unikla letošním mrazům a v krajině byly tyto jabloně obalené plody zvláště nápadné.

Tato situace byla ale velmi příznivá z hlediska fotodokumentace. Díky selekci plodů mrazem byly zbývající plody většinou dost velké, typicky tvarované a hezky vybarvené. To platilo i na starých neošetřených stromech, kde sebrat vzorek typických plodů bývá někdy krajně obtížné.

Dále jsme se také ve zvýšené míře věnovali třešním ať už z hlediska mapování nebo také při jejich fotodokumentaci. Díky časnějšímu kvetení unikly pozdním mrazům a jejich úroda byla letos spíše nadprůměrná.

2. Ošetřování ovocných stromů a výsadby nových stromů starých odrůd.

V roce 2011 jsme prováděli tyto zásahy zejména v genofondových plochách. Naším cílem bylo stabilizovat jejich stav jednak prodloužením životnosti stávajících jedinců a zároveň v předstihu zajistit kontinuitu výsadeb. Vzhledem k tomu že ovocné vysokokmeny na bujných podnožích jsou typické dlouhou (často i deset let trvající) dobou od výsadby k dosažení plodnosti, je nutné výsadby zahájit s dostatečným předstihem.

Zapojení místních obyvatel do záchrany krajových odrůd

Stále častěji se nám v průběhu roku ozývali lidé, kteří na webu našli naši databázi a žádali nás o další informace. To je optimální situace, kdy dochází k aktivaci dalších zdrojů pro záchranu biotopu lučních sadů a genofondu starých odrůd.

Dobrou spolupráci jsme navázali s obcí Hájek, kde jsme v závěru roku 2010 provedli výsadbu 30 stromů a během roku 2011 jsme přeroubovali ještě několik semenáčů.

Tradiční spolupráce je se členy našeho pozemkového spolku a se Střední zemědělskou školou v Dalovicích.

Cíle projektu které byly dosaženy:

1. Rekonstruovat pravděpodobné složení odrůd v oblasti před 2.sv. válkou.
2. Pokusit se najít odrůdy regionálního původu.
3. Navázat kontakt s místními lidmi a propagovat ochranu starých stromů.

Předpokládané výstupy projektu, které byly dodrženy.

1. 25 určených vzorků ovoce
2. Označení stromů a jejich dokumentace.
3. Drobné konzervační zásahy na mapovaných stromech.

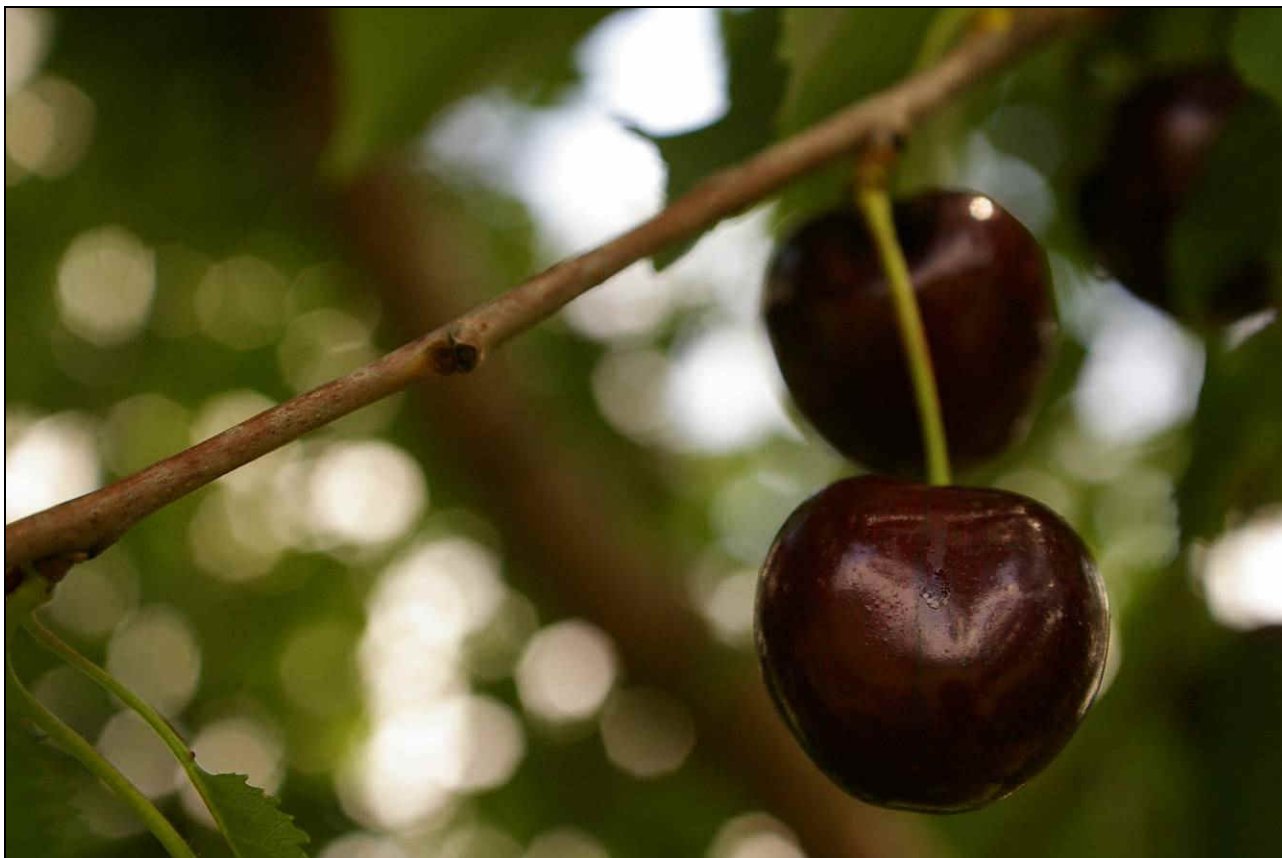
Návazné aktivity při ochraně starých odrůd ovocných stromů

*Dále jsou krátce zmíněny aktivity, které nebyly financovány z prostředků Karlovarského kraje. Uvádíme je zde proto, že stejně jako tento projekt jsou součástí širšího úsilí o zachování cenného kulturního dědictví i důležité součásti biodiverzity kulturní krajiny.

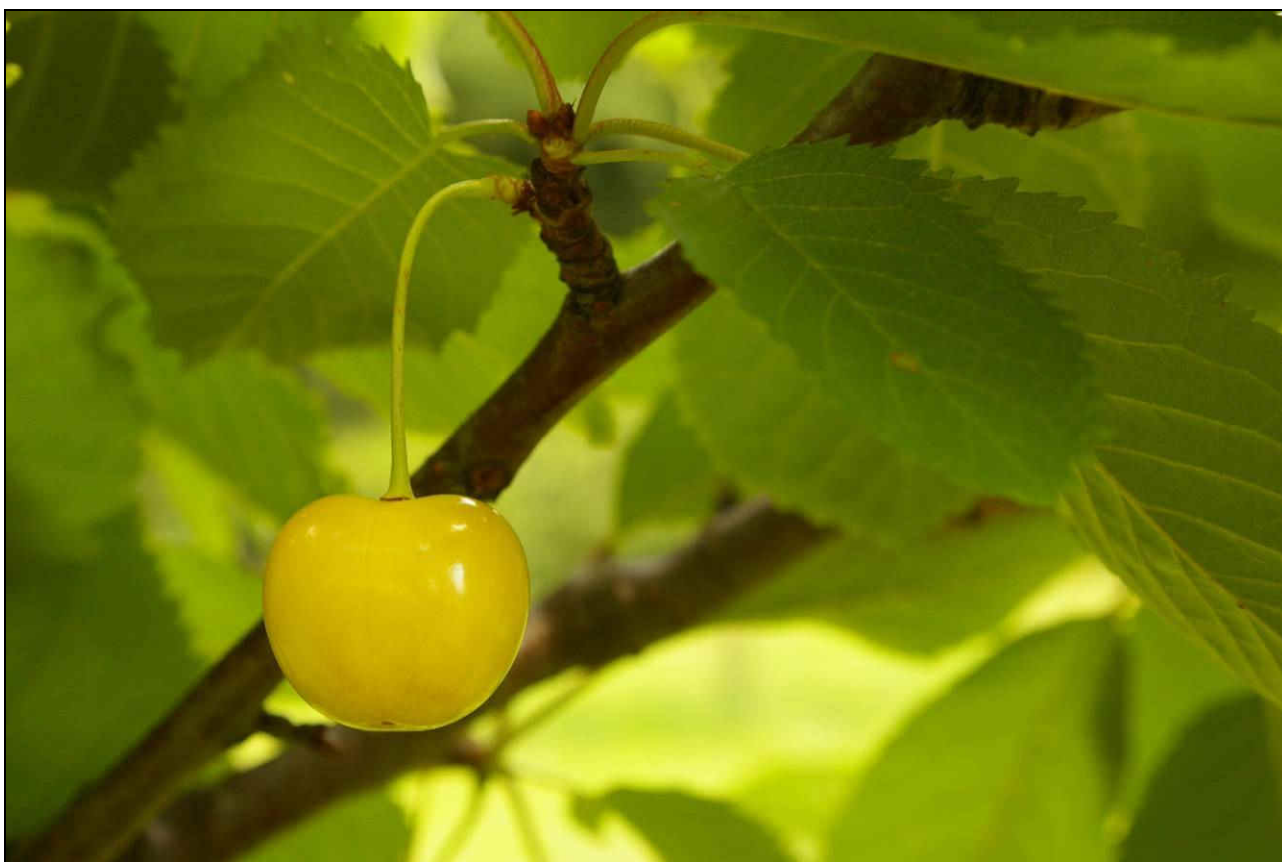
V roce 2011 jsme pro Český svaz ochránců přírody zpracovali návrh koncepce záchranného programu. V rámci zpracování této koncepce jsme navštívili některé genofondové plochy v České republice a organizace, které se věnují problematice záchrany ovocných vysokokmenů v České republice.

Dále jsme ve spolupráci s ČSOP uspořádali seminář zaměřený na problematiku určování starých odrůd.

Příloha 1 fotodokumentace

Odrůda Hedelfingenská – typická odrůda starých výsadeb třešní. Velmi chutná tmavá chrupka.

Naopak jedna z dnes již vzácných odrůd – Droганова – žlutá chrupka spíše pozdnější.

Muškatelka turecká krajově nazývaná Zbuzanka. V roce 2011 obalená množstvím kvalitních plodů.

Velmi zajímavá pozdně letní odrůda jabloně. Bohužel se jí zatím nepodařilo určit ani ve spolupráci s Brněnskou Mendelovou universitou.

Méně chutná podzimní odrůda jabloně Hedvábné pozděkvěté je vhodná spíše na moštování. Je ale výrazná pozdním kvetením, je úrodná a velmi odolná i v oblastech kde se jiným jabloním nedaří.

Habitus stromu odrůdy Hedvábné pozděkvěté.

Výsadby ovocných vysokokmenů jsou důležitým útočištěm pro různé druhy živočichů.

Luční sady dotvářejí typický krajinný ráz severozápadních Čech